

Η ΑΡΑΒΙΚΗ ΑΝΟΙΞΗ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Γιαννακούδης Δημήτριος, μεταπτυχιακός φοιτητής του τομέα Διεθνών Σπουδών της Νομικής Σχολής του ΔΠΘ.

Η λεγόμενη αραβική άνοιξη ξεκίνησε στα τέλη του 2010, υπό τη μορφή διαδηλώσεων προς τα καθεστώτα των χωρών της Β. Αφρικής και της Μέσης Ανατολής και συνεχίζεται. Ξεκίνησε από την Τυνησία και την αντίδραση στην επίδειξη πλούτου της προεδρικής οικογένειας. Η αφορμή για το ξέσπασμα δόθηκε με την αυτοπυρπόληση ενός πλανόδιου πωλητή με συνέπειες τις απεργίες, τις διαδηλώσεις και τις συγκρούσεις. Ο πρόεδρος της Τυνησίας Μπεν Αλη δεν έχαιρε πλέον της υποστήριξης της Δύσης και κατέληξε στο Ριάντ της Σαουδικής Αραβίας. Μετά τις ταραχές στην Τυνησία σειρά πήραν αυτές τις Αιγύπτου με αίτημα την παραίτηση του προέδρου Μουμπάρακ και της κυβέρνησης του. Κατά τις συμπλοκές που ακολούθησαν με δυνάμεις της αστυνομίας σκοτώθηκαν από 300 ως 684 άτομα. Οι διαδηλώσεις συνεχίστηκαν και ο Μουμπάρακ παραιτήθηκε. Ο διάδοχός του Μοχάμεντ Μόρσι δεν κατάφερε να κατευνάσει τα πνεύματα και ξέσπασαν νέες διαδηλώσεις με αποτέλεσμα την επέμβαση του στρατού (Ιούλιος 2013). Ο Στρατός καθαίρεσε τον πρόεδρο Μόρσι του αξιώματός του και ανέστειλε την ισχύ του Συντάγματος παρουσιάζοντας τον οδικό χάρτη που είχε σχεδιάσει τις προηγούμενες ημέρες το Ανώτατο Στρατιωτικό Συμβούλιο, που θα κυβερνά τη χώρα μέχρι τις προεδρικές και βουλευτικές εκλογές. Παραχώρησε την εξουσία της χώρας στον πρόεδρο του Συνταγματικού Δικαστηρίου, δικαστή Αντλί Μανσούρ. Οι διαμαρτυρίες επεκτάθηκαν στο Μπαχρέιν, την Υεμένη, το Ιράν, το Ιράκ, την Ιορδανία, το Μαρόκο και το Ομάν που ήταν μικρότερης έκτασης. Οι δύο χώρες που δοκιμάστηκαν και δοκιμάζονται ιδιαίτερα από τις εμφύλιες συγκρούσεις είναι η Λιβύη και η Συρία. Στην πρώτη την εξουσία ασκούσε η ιδιόμορφη φυσιογνωμία του συνταγματάρχη Μουαμάρ Αλ Καντάφι, του οποίου η εξωτερική πολιτική τον είχε φέρει συχνά σε αντιπαράθεση με τη Δύση και με τις κυβερνήσεις άλλων χωρών της Αφρικής. Στις 27 Ιουνίου 2011 το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο εξέδωσε ένταλμα σύλληψης εναντίον του Καντάφι, κατηγορώντας τον για εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας που τελέστηκαν κατά τον εμφύλιο πόλεμο. Παράλληλα εκδόθηκαν εντάλματα κατά του γιου του Καντάφι, Σαΐφ αλ-Ισλάμ. Ο Καντάφι βρέθηκε τραυματισμένος και στη συνέχεια τα διεθνή ΜΜΕ ανέφεραν πως σκοτώθηκε κατά τη μετάβασή του στη γενέτειρά του. Στον εμφύλιο στη Συρία έχει δοθεί θρησκευτική χρεία καθώς η αντιπολίτευση κυριαρχείται από σουνίτες μουσουλμάνους, ενώ τα κορυφαία στελέχη της κυβέρνησης είναι αλεβίτες μουσουλμάνοι (σίιτες) . Ο Αραβικός Σύνδεσμος, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, τα κράτη της ΕΕ, τα κράτη του Συμβουλίου Αραβικών Κρατών του Κόλπου, και άλλες χώρες έχουν καταδικάσει τη χρήση βίας εναντίον των διαδηλωτών.

Η Κίνα και η Ρωσία απέφυγαν να καταδικάσουν το καθεστώς ή την επιβολή κυρώσεων, λέγοντας ότι οι μέθοδοι αυτές μπορεί να κλιμακωθούν σε ξένη επέμβαση. Ωστόσο, η στρατιωτική επέμβαση έχει αποκλειστεί από τις περισσότερες χώρες. Ο Αραβικός Σύνδεσμος ανέστειλε τη συμμετοχή της Συρίας σε απάντηση της κυβέρνησης στην κρίση, αλλά έστειλε μια αποστολή παρατηρητών, στο πλαίσιο της πρότασής του για ειρηνική επίλυση της κρίσης. Για να γλιτώσουν από τη βία, πάνω από 130.000 πολίτες της Συρίας έχουν εγκαταλείψει τη χώρα στις γειτονικές χώρες της Ιορδανίας, Ιράκ του Λιβάνου, και την Τουρκία. Η Τουρκία με τη σειρά της καταδίκασε το καθεστώς του Άσσαντ. Η τελευταία δεν έμεινε έξω από τη δίνη των διαδηλώσεων και των έντονων αντιδράσεων. Ο πρωθυπουργός Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν δήλωσε πως στην πλατεία Ταξίμ στην Κωνσταντινούπολη θα χτιστεί εμπορικό κέντρο στη θέση του πάρκου που βρίσκεται εκεί. Αμέσως ξέσπασαν διαδηλώσεις για περιβαλλοντολογικούς λόγους οι οποίες επεκτάθηκαν και προσέλκυσαν μεγάλο μέρος αγανακτισμένου κόσμου της πολιτικής Ερντογάν. Οι συγκρούσεις των διαδηλωτών με την αστυνομία ήταν ιδιαίτερα σκληρές με νεκρούς και τραυματίες, προς το παρόν η κατάσταση έχει εκτονωθεί. Αν δούμε σε ένα χάρτη τις περιοχές στις οποίες συντελέστηκε η αραβική άνοιξη καλύπτει ένα τόξο από την Τυνησία μέχρι την Τουρκία, καταλαμβάνει όλη τη Β. Αφρική, τη Μ. Ανατολή και φτάνει να λέγαμε μέχρι την Τουρκία. Λογικό αν σκεφτούμε τη γεωπολιτική θέση των χωρών αυτών. Είτε οι λόγοι που προβάλλονται είναι θρησκευτικοί, είτε κοινωνικοί σίγουρα είναι κάτι βαθύτερο από αυτούς.

Είτε λοιπόν πρόκειται για αναδιάρθρωση της περιφερειακής τάξης των πραγμάτων με σκοπό την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων σκοπών, είτε πρόκειται συνέπεια της επίλυσης των αντιθέσεων, που έχουν συσσωρευτεί τις τελευταίες δεκαετίες και δεν κατόρθωσαν να τις αντιμετωπίσουν οι εκάστοτε ηγέτες των κρατών αυτών. Η Κίνα και η Ρωσία έρχονται στο προσκήνιο σαν ταχέα αναπτυσσόμενες χώρες, κάτι που αυτόματα θα καταστήσει τις ΗΠΑ πρώτη μεταξύ ίσων. Ίσως λοιπόν να θέλει να αποδεσμεύσει μεγάλο μέρος του στρατού της που βρίσκεται στις χώρες της Μ. Ανατολής και να τον χρησιμοποιήσει με μεγαλύτερα αποτελέσματα σε μικρότερα

ίσως κράτη κατά της Κίνας και της Ρωσίας. Με αυτό τον τρόπο θα αλλάξει και θα μεταφερθεί το γεωστρατηγικό και γεωπολιτικό βαρόμετρο τα προσεχή έτη. Δεδομένων των υδρογονανθράκων που έχουν βρεθεί τόσο στην Κύπρο, όσο και στην Ελλάδα από την πολιτική που θα ακολουθήσουν οι δυο χώρες , αλλά και οι «μεγάλες δυνάμεις» θα εξαρτηθούν και θα κριθούν πολλά στο τραπέζι της γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής σκακιέρας με αποτελέσματα που θα επηρεάσουν πολλούς. Η Ελλάδα και η Κύπρος αποδυναμωμένες οικονομικά θα έχουν ίσως μικρότερο ρόλο στις επερχόμενες εξελίξεις. Ο σωστός χειρισμός και η διπλωματία έχοντας καλούς «φίλους» θα αποφέρει ίσως κάτι καλό για την Ελλάδα που θα πρέπει να προσέξει και το πώς θα διαχειριστεί τα αποτελέσματα από την αραβική άνοιξη στο βαθμό που την αφορούν, αλλά και τα οφέλη από το παιχνίδι της ενέργεια και των υδρογονανθράκων.